

Република Северна Македонија

Министерство за економија
Сектор за човечки ресурси

Архивски број: 04-1254/1
Скопје, 21-02-2019 година

До: Министерство за труд и социална политика

Предмет: Доставување на Родова Буџетна Изјава

Почитувани,

Во врска со вашиот маил, ви доставуваме Извештај за родово одговорно буџетирање.

Прилог 1 – Извештај за родово одговорно буџетирање.

Со почит,

МИНИСТЕР,

Kreshnik Bekteshi

Изработил: м-р Ваљмира Шерифи
Контролирал: Надица Николоска
м-р Размена Чекиќ Дуровик
Одобрил: м-р Фатмире Хоџа
Согласен: Зоран Павловски

ИЗВЕШТАЈ ЗА РОДОВО ОДГОВОРНО БУЏЕТИРАЊЕ

1. Податоци за избраната Програма

Име на програмата: Програма за конкурентност, иновации и претприемништво, од Област А - Поддршка и развој на мали и средни претпријатија за 2018 година. Во која се земени:

- a) Мерка 1.1. Субвенционирање на трошоци на занаетчии и вршители на занаетчиска дејност;
- b) Мерка 3. Финансиска поддршка за женско претприемништво и
- c) Мерка 6. Кофинансирање на проекти за развој и поддршка на МСП и промоција на претприемништвото во Република Македонија.

Сектор надлежен за спроведување на програмата во Министерството за економија :
Сектор за претприемништво и конкурентност на мали и средни претпријатија (МСП).

Вид на програмата

- ☐ Хоризонтална
- ☐ Вертикална

Како програмата е поврзана со Стратегијата за родова еднаквост 2013-2020:

Економското јакнење претставува еден од најзначајните фактори и цел во постигнувањето на родовата еднаквост и токму поради тоа наоѓа посебно место во Стратегијата за родова еднаквост 2013-2020 година.

Со цел спроведување на обврските кои произлегуваат од Методологијата за родово одговорно буџетирање и Стратегијата за родово одговорно буџетирање, која Владата на Република Македонија ја донесе во 2012 година, Министерството за економија се вклучува во спроведување на родово одговорно буџетирање, па за таа цел избрани се мерките од Програмата за конкурентност, иновации и претприемништво кои се дел од област А. Поддршка и развој на мали и средни претпријатија кои ќе бидат предмет на родово буџетска анализа :

- **Мерка 1.1.** Субвенционирање на трошоци на занаетчии и вршители на занаетчиска дејност.
- **Мерка 3.** Финансиска поддршка за женско претприемништво
- **Мерка 6.** Кофинансирање на проекти за развој и поддршка на МСП и промоција на претприемништвото во Република Македонија.

Краток осврт на избраните мерки од програмата:

Мерка 1.1. Субвенционирање на трошоци на занаетчии и вршители на занаетчиска дејност

Предмет на мерката е субвенционирање на занаетчии и вршители на занаетчиска дејност државјани на Република Македонија преку кофинансирање до 70% од докажаните трошоци, но не повеќе од 150.000,00 денари, направени за следните активности:

- Набавка на опрема и алати;
- Уредување и подобрување на деловниот простор;
- Изработка на визуелен идентитет на производот или услугата (веб страна, дизајн на логотип, рекламен материјал);
- Дизајн на промотивни материјали;

- Надоместување на трошоци за здобивање со титула мајстор и
- Стручно оспособување на занаетчиите.

МЕРКА 3. Финансиска поддршка за женско претприемништво

Предмет на мерката е субвенционирање на претпријатија во сопственост на жени (над 50%) и управувани од жени, државјани на Република Македонија, преку кофинансирање на 70% од докажаните трошоци но не повеќе од 150.000,00 денари, направени за следните намени:

- Набавка на опрема и алати;
- Уредување/подобрување на деловниот простор и
- Дизајн на производ и изработка на визуелен идентитет на производот/услугата (веб страна, дизајн на логотип, рекламен материјал (70% од докажаните трошоците, но не повеќе од 60.000,00 денари).

МЕРКА 6. Кофинансирање на проекти за развој и поддршка на МСП и промоција на претприемништвото во Република Македонија во вкупен износ од 2.000.000,00 денари.

Предмет на мерката е кофинансирање на проекти на фондации и здруженија на граѓани кои се однесуваат на развој и поддршка на МСП како и проекти за промоција на претприемништвото во Република Македонија. Максималниот износ на кофинансирање на трошоците по проект изнесува 200.000,00 денари.

Финансиската поддршка се однесува за следните видови на проекти:

- Промоција и обуки за алтернативни извори на финансирање на МСП;
- Промоција, обуки и форуми за женско претприемништво;
- Б2Б средби;
- Вмрежување и
- Промотивни активности (организирање на саеми и манифестации).

За реализација на овие мерки, Министерството за економија објавува Јавни повици за секоја од наведените мерки на веб страната на Министерството за економија како и порталот за конкурентност.

2. Вовед

Програмата за конкурентност, иноваци и претприемништво како обедината програма на два сектори (Сектор за претприемништво и конкурентност на МСП и Сектор за индустриска политика) започна да се реализира од 2013 година и истата содржи три области:

- а) Област А – Поддршка и развој на мали и средни претпријатија;
- б) Област Б – Имплементација на индустриска политика и
- в) Област В – Поддршка и развој на кластерско здружување.

Предложените (избраните) мерки се од делот А – Поддршка и развој на мали и средни претпријатија, истите се реализирале и во 2012 година а континуирано продолжуваат да се спроведуваат и секоја напредна година со различни и зголемени буџетски средства за нивна реализација.

При креирање на предложените **три** мерки не е вземан предвид родовиот аспект односно дали ќе аплицираат занаетчи односно правни субјекти во сопственост или управувани од жена или маж, **освен во мерката бр.3** (финансиска поддршка за женско претприемништво), каде е вземан предвид родовиот аспект, и истата е дизајнирана конкретно за претпријатија во сопственост и управувани од жени. За другите две мерки може да аплицираат правни субјекти независно од полот на сопственикот или управителот. Во следните табели е прикажан преглед на горенаведените мерки со состојбата за претходните години:

Табела бр.1. Табеларен приказ на **Мерка бр. 6** (Проекти, поделба од аспект на полот на претседателот на фондацијата/здружението).

Година	Број на пристигнати апликации	Број на одобрени апликации	Број на одобрени апликации	
			ж	м
2015	11	9	5	4
2016	11	11	8	3
2017	26	24	13	11
2018	10	7	4	3

Табела бр. 2. Табеларен приказ на **Мерка бр. 3** (Женско претприемништво –апликации по дејност).

Година	Број на пристигнати апликации	Број на одобрени апликации	Претежна дејност на одобрените апликации
2015	26	15	-1-архитектонски дејности, 1-производство на леб слатки во свежа состојба и бисквити, 6-сметководство-книговодствени работи, 1-фризерски салон, 1-поставување на сидни и подни подлоги, 1-дејности на советување во врска со работење, 1-поправка на опрема за комуникации, 1-дејности на дневна социјална заштита на деца, 1-други издавачки дејности, 1-хотели и слични објекти за сместување
2016	39	23	6-Сметководствени, книговодствени и ревизорски работи, даночно советување 1-Дејности за нега и одржув. на телото 2-Компјутерски консултант. дејности, 1-Техничко испитување и анализа, 2-Други забавни активности, неспомн. на друго место, 1-Преведувачки дејности и услуги на преведувачите, 1-Инженерство и со него поврзано техничко советување, 1-Производство на друга горна облека, 1-Издавање на списанија и периодични публикации, 1-Производство на амбалажа од пластични маси за пакување, 1-Производство на леб, слатки (колачи, торти) во свежа состојба и бисквити, 3-Услужни дејности во врска со печатењето и објавувањето,

			1- Останати стручни, научни и технички дејности, неспомнати на друго место, 1-Производство на парфеми и тоалетни препарати
2017	36	18	1- компјутерско програмирање, 2-архитектонски дејности, 2-специјализир. дизајнерски дејности, 2- производство на останати прехранбени производи неспомнати на друго место, 1- дејности за советување во врска со работењето и останато управување, 1- Општи машински работи, 3- производство на друга горна облека, 2-производство на леб, слатки (колачи торти) во свежа состојба и бисквити, 1-погребни и слични дејности, 1-останато производство неспомнато на друго место, 1- Истражување на пазар и испитување на јавно мислење, 1- производство на друг мебел
2018	46	16	1-Производство на останати прехранбени производи, неспомнати на друго место 1-Производство на ДРУГА ГОРНА ОБЛЕКА 1-Услужни дејности во врска со печатењето и објавувањето 2-Друга преработка и конзервирање на овошје и зеленчук 1-Производство на предмети за санитарни и тоалетни потреби за домаќинствата 3-Останато производство, неспомнато на друго место 1-Неспецијализирана трговија на големо 1-Производство на други машини за општо намена, неспомнати на друго место 1-Производство на леб, слатки (колачи,торти) во свежа состојба и бисквити (кекси) 1-Поправка на опрема за комуникации 1-Поставување на столарија 1-фризерски салони и салони за забавување 1-производство на парфеми и тоалетни препарати

Табела 3. Табеларен приказ на **Мерка бр. 1.1** (Занаетчиство, каде е направена поделба од аспект на сопственост, над 51% (маж или жена) во компанијата - апликант.

Година	Број на пристигнати апликации	Број на одобрени апликации	Број на одобрени апликации		Претежна дејност на одобрените апликации	
			ж	м	ж	м
2015	14	13	11	2	5-Козметичарка, 3-фризерски салон, 1-фотограф, 1-домашни ракотворби, 1-одржување на лице и тело,	1-автомеханичар, 1-фризер,
2016	12	12	5	7	1-производство на облека – кројач, 1-козметичко – фризерско студио, 1- фризерски салон, 1- дизајнер, модно студио, 1-производство на текстил	1-изработка на врати, прозорци од дрво, 1-фото студио, 1- производство на леб, слатки (колачи торти) во свежа состојба и бисквити, 1- фото студио, 2-фризер, 1-столар
2017	23	23	9	14	1-атеље, 4-козметичарка, 1-рачни ракотворби, 2-фризерка,	1-фурна, 6-мајстор мебел, 1-златар, 2-печатница, 1-бербер, 1-хаус мајстор, 2- фото студио,
2018	27	19	8	11	2-шивачка 1-фотограф 2-фризерка 1-пекар	1-бербер 1- афтомеханичар 1-афтоелектричар 1-градежник

					1-декорирање на свечености 1-козметичарка	1-производство на текстил 1-оптичар 1-производство на накит 1-вулканизер 1-фотограф 1-фризерско козметички услуги 1-златар
--	--	--	--	--	--	---

Од прегледот на мерките за економското зајакнување на изминатите три години (2015-2017) во мерката за субвенционирање на трошоци на занаетчи и вршители на занаетчиска дејност, може да се забележи дека жените кои се субвенционирани најчесто се вклучени во доменот на услугите односно козметичко-фризерска дејност. Во мерката за женско претприемништво во 2015 и 2016 година доминира дејноста сметководство-книговодство работи додека во 2017 и 2018 година доминираат дејностите од областа на производство, преработувачка и услуги.

3. Позадина/контекст

Се оди во насока на **зголемување на свеста** кај жените претприемачи во земјава како и за се поттикне поголемо **вклучување** на жените во претприемништвото.

4. Остварени резултати, промени и влијанија (се следат почетните состојби и индикаторите кои укажуваат на промени)

Како што може да се види од табела бр. 1., за Мерка бр. 6, во 2018 година аплицирале помалку правни субјекти споредено со 2017 година, односно пристигнати се 10 апликации, за разлика од 2017 во која аплицирале 26 апликанти. Од вкупниот број од одобрени апликации за 2018 година (7 – седум) , (4 – четири) од нив се апликанти од женски пол и (3 – три) апликанти од машки пол. Компарирано со 2017 година, се забележува значително намалување на пристигнати и одобрени апликации.

За мерка бр.3, може да се види дека е зголемен бројот на апликации во 2018 година споредено со 2017 година. Во 2018 година има 46 апликации, за разлика од 2017 година од кои аплицирале 36 апликанти, но намален е бројот на одобрени апликации. Најголем интерес односно 3 апликации се однесувале за дејноста **Отанато производство, неспомнато на друго место** и 2 апликации беа за дејноста **Друга преработка и конзервирање на овошје и зеленчук**.

За мерка бр 1.1. за 2018 година, се бележи пораст на субјекти кои аплицирале споредено со 2017 година, но се забележува намалување на бројот на жени кои аплицирале за ова мерка.

5. Анализа на буџетски алокации (планирани и потрошени средства, по корисник, дополнителни средства, специфични трошоци за жени).

Во анализата на буџетските алокации можете да се водите од:

Анализа на потрошените средства во однос на поставените индикаторите за таа програма;

Процентуалната распределба на трошоците на мажите и жените;

Анализа на ефектите и влијанието во остварување на индикаторите на програми специфично наменети за

МЕРКА 3. Финансиска поддршка за женско претприемништво, беа наменети

10,00 денари, од кои се реализирале 1.993.598,00 денари. Во ова мерка
зата беа наменети само за претпријатија во сопственост и управувани од жени.

6. Тесни грла и научени лекции (Како можеме да ја подобриме во иднина политиката/програмата за да обезбеди подобри резултати согласно дефинираните индикатори)

Проблемите со кои сме се среќавале во ова проблематика се:

- Ограничени средства за оваа намена;
- Апликанти кои не ги исполнуваат утврдените услови во јавните повици;
- Апликанти кои аплицираат со непотполна документација иако во јавните повици јасно е наведено кои документи треба да се приложат.

7. Заклучоци и препораки

Заклучоци:

Во 2018 година, Мерка бр.3 - која е наменета само за жени, се забележува зголемување на бројките на апликанти споредбено со 2017 година, но намален е бројот на одобрени апликации. Најголем интерес се забележуваше за дејноста **Отанато производство, неспомнато на друго место** и дејноста **Друга преработка и конзервирање на овошје и зеленчук**.

Предлагаме следно:

- Едукација на апликантите (прикажување на сите чекори за аплицирање, отварање на бизниси и др. на поедноставен начин и терминологија пример преку YOUTUBE tutorial, креирање на Help Desk центар, флаери и др);
- Зголемување на буџетот /фондот за женско претприемништво;
- Подобрено информирање и подигање на свеста на жените за можностите кои се нудат во пристапот до субвенции за развој на сопствени бизниси и
- Засилени активности во делот на женското претприемништво и подобар пристап на жените до можности за развој на сопствени бизниси.

Со почит,
МИНИСТЕР,
Kreshnik Bekteshi

Изработил: М-р Ваљмира Шерифи

Контролирал: Надица Николоска

М-р Размена Чекиќ Дуровиќ

Одобрил: М-р Фатмире Хоџа

Согласен: Зоран Павловски